PATVIRTINTA
Vilniaus lopšelio-darželio „Pelenė“
Direktoriaus 2024 m. lapkričio 29 d.
įsakymu Nr.154

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „PELENĖ“ GABIŲ IR TALENTINGŲ VAIKŲ UGDYMO IR SKATINIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus lopšelio-darželio „Pelenė“ (toliau – Darželis) Gabių ir talentingų vaikų ugdymo ir skatinimo tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti atskleisti vaikų gabumus, sudaryti galimybes visapusiškam ugdymui(si) bei motyvacijai kelti, sudaryti socialines ir edukacines ugdymo(si) sąlygas.

2. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Gabių ir talentingų vaikų ugdymo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. ISAK-105.

3. Vartojamos sąvokos:

3.1. **Gabūs vaikai** – tai vaikai, galintys efektyviai įgyti žinių ir mokėjimų, juos pritaikyti naujoms problemoms spręsti, sparčiai mokytis iš patirties. Jų intelektinių gebėjimų lygis yra aukštas. Turėdami šiuos intelektinius gebėjimus, gabūs vaikai lenkia arba pajėgūs pralenkti panašios patirties ir aplinkos bendraamžius savo vienos ar kelių mokslo sričių akademiniais pasiekimais. Šiems vaikams būdingas aukštas kūrybiškumo lygis.

3.2. **Talentingi vaikai** – tai vaikai, turintys ypatingų gebėjimų, kurie pasireiškia vienos ar kelių meno, mokslo ar sporto sričių pasiekimais.

II SKYRIUS
TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

4. Gabių ir talentingų vaikų ugdymo tikslas – sukurti palankias sąlygas itin gabiems Darželio vaikams plėtoti savo prigimtinius gebėjimus. Siekiama, kad vaikai galėtų atrasti ir patirti mokslo ir pasaulio pažinimo džiaugsmą, įgytų papildomų žinių ir gebėjimų pagrįstai rinktis tolesnio mokymosi galimybes, pasitelkiant įgytas vaikų kompetencijas, plėtojant ir tobulinant jų gebėjimus, ugdyti vaikų vertybines nuostatas, skatinančias pažinti save ir pasaulį, formuojančias ir plėtojančias esminius vaikų asmenybės raidos principus ir gaires.

5. Tikslui pasiekti keliami uždaviniai:

5.1. ugdyti atsakingą, savo jėgomis pasitikinčią, siekiančią darnos su savimi ir kitais, fizinio aktyvumo ir veiksmingo mąstymo poreikį suvokiančią ir nuolatinės saviugdos poreikį įgijusią asmenybę, gebančią formuoti kritišką, kūrybišką santykį su socialinio ir kultūrinio gyvenimo tradicijomis ir naujovėmis;

5.2. ugdyti vaikų pasaulėvoką, pasaulio vientisumo suvokimą, gebėjimą kelti klausimus ir hipotezes, apibendrinti tyrimuose gautus duomenis, formuluoti pagrįstas išvadas;

5.3. ugdyti vaikų gebėjimą analizuoti ir kritiškai vertinti įvairius meno pavyzdžius, ugdyti pozityvias kultūrines nuostatas, poreikį domėtis įvairiomis meno kryptimis ir formomis.

III SKYRIUS
GABIŲ IR TALENTINGŲ VAIKŲ UGDYMO PRINCIPAI

6. Gabių ir talentingų vaikų ugdymo principai:

6.1. asmenybės ugdymo dalis, apimanti fiziologinę, psichologinę ir filosofinę ugdymo sritis;

6.2. tarp dalykinė integracija, įgyvendinant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas;

6.3. sporto mokslo dalis, apimant integruotą sveiką gyvenseną, fizinį aktyvumą, atskirų sporto šakų pažinimą;

6.4. menų dalis, apimanti integruotus atskirus meno dalykus;

6.5. kolegialus bendradarbiavimas tarp mokytojų, vaikų, jų tėvų, administracijos ir švietimo pagalbos mokiniui specialistų.

IV SKYRIUS
GABIŲ IR TALENTINGŲ VAIKŲ ATPAŽINIMAS

7. Gabių ir talentingų vaikų ugdymas apima šių vaikų atpažinimą, ugdymo spartinimą, individualizavimą, diferencijavimą ir turtinimą.

8. Gabių ir talentingų vaikų atpažinimas:

8.1. tėvai ir/ar mokytojai subjektyviai taiko įvairius gabumų atpažinimo kriterijus. Gabūs vaikai atpažįstami pagal konkursų, tikslinės paskirties renginius, intelektinius gebėjimus;

8.2. bendrieji gabių vaikų požymiai:

8.2.1. pasižymi smalsumu, aktyviu domėjimusi jį supančiu pasauliu;

8.2.2. turi daug žinių įvairiomis temomis (platus interesų ratas);

8.2.3. išmoksta lengvai ir greitai, pagrindinių dalykų mokosi geriau ir greičiau nei dauguma jo bendraamžių;

8.2.4. pasižymi gerais skaitymo įgūdžiais, skaityti išmoksta dar ikimokykliniame amžiuje;

8.2.5. sklandžiai reiškia mintis žodžiu ir raštu;

8.2.6. turi gerą atmintį, įsimena lengvai ir greitai;

8.2.7. nemėgsta mokytis atmintinai, nepatinka standartinės užduotys;

8.2.8. žodynas platesnis ir turtingesnis nei bendraamžių;

8.2.9. lengvai ir greitai atranda ryšius, rodos, tarp visai nesusijusių dalykų;

8.2.10. sutelktai domisi kai kuriomis mokslo sritimis;

8.2.11. mėgsta kurti, išrasti, turi daug idėjų, ypatingai savo domėjimosi srityje;

8.2.12. greitai randa problemų sprendimo būdus;

8.2.13. turi lakią ir turtingą vaizduotę;

8.2.14. vienus mokomuosius dalykus mėgsta labiau nei kitus;

8.2.15. pastabūs, greitai pamato prieštaravimus;

8.2.16. savo klausimais kartais glumina mokytojus ir tėvus;

8.2.17. noriai imasi naujų užduočių;

8.2.18. savanoriškai daugiau laiko skiria užduotims, kai jos susijusios su jį dominančiais dalykais;

8.2.19. domisi labai įvairias dalykais ir nėra linkę susikoncentruoti tik į vieną sritį;

8.2.20. geba ilgesniam laikui susikoncentruoti į tam tikrą veiklą;

8.2.21. užbaigia pradėtą darbą;

8.2.22. atkaklūs, ryžtingai siekia tikslo, nenuleidžia rankų susidūrę su kliūtimi;

8.2.23. įsitraukę į užduotį, praranda laiko nuovoką;
8.2.24. prisiverčia dirbti ir be išorinio pastiprinimo ar vadovavimo;
8.2.25. labiau mėgsta dirbti vieni nei grupėje;
8.2.26. kelia didesnius reikalavimus sau ir kitiems;
8.2.27. būdingas savikritiškumas;
8.2.28. diskusijose turi savo nuomonę;
8.2.29. moka analizuoti ir daryti išvadas;
8.2.30. bendraamžiams kartais gali atrodyti keistas;
8.2.31. noriai imasi vadovauti, gali koordinuoti grupės veiklą;
8.2.32. geba ilgesniam laikui susikoncentruoti į tam tikrą veiklą;
8.2.33. daugiau bendrauja su vyresniais vaikais ar suaugusiais nei su savo bendraamžiais.

9. Mokytojams, dirbantiems su gabiais ir talentingais vaikais, rekomenduojama:

9.1. organizuojant ugdymo procesą, atsižvelgti į psichologo pateiktas rekomendacijas dėl vaikų ugdymo(si) stiliaus;

9.2. atsižvelgti į vaiko išsikeltus ilgalaikius tikslus, besiremiančius asmeniniu įsipareigojimu;

9.3. diferencijuoti ir individualizuoti ugdymo procesą, kūrybiškai taikyti įvairius ugdymo(si) būdus įvairiose aplinkose;

9.4. tikslingai taikyti inovatyvius metodus (diskusijos, žaidimai, mokymasis bendradarbiaujant, problemų sprendimo paieškos (individualios arba grupėse), individualūs arba grupiniai projektai, patirtinis mokymasis, kūrybinės užduotys ir t.t.);

9.5. remtis įvairiomis ugdymosi priemonėmis ir aplinkomis (skaitmeninės mokymo priemonės, virtualios mokymosi aplinkos, gamtos mokslų laboratorijos, muziejai, bibliotekos, kultūros įstaigos ir kt.);

9.6. skatinti vaikus dalyvauti viktorinose, konkursuose, festivaliuose, varžybose, parodose, tikslinės paskirties projektuose ir kituose renginiuose;

9.7. siekti aukšto vaikų pasiekimų lygio ne tik teikiant žinias, bet ir ugdant bendruosius gebėjimus, kompetencijas bei pasirengimą mokytis visą gyvenimą;

9.8. talentingus vaikus ugdyti panaudojant neformaliojo švietimo teikiamas galimybes;

9.9. inicijuoti ir rašyti projektus, skirtus gabių vaikų ugdymui;

9.10. įvairiomis formomis (seminarai, kursai, konferencijos, savišvieta, dalinimasis gerąja patirtimi ir t. t.) tobulinti darbo su gabiais vaikais ugdymo kompetenciją;

10. Gabių ir talentingų vaikų ugdymas diferencijuojamas, individualizuojamas suteikiant galimybę vaikams:

10.1. rinktis pagilintą dalykų mokymąsi, neformaliojo švietimo programą;

10.2. atlikti diferencijuotas ir individualizuotas darbų užduotis, rinktis atlikimo būdus;

10.3. ugdymą(si) sieti su tiriamąją veikla, rengti ilgalaikius ir trumpalaikius projektinius, tiriamuosius, kūrybinius darbus.

11. Gabių ir talentingų vaikų ugdymo turtinimas apima:

11.1. tiriamųjų-kūrybinių darbų rašymą;

11.2. įvairių renginių (konkursai, viktorinos, festivaliai, varžybos, konferencijos, tikslinės paskirties projektai) organizavimą;

11.3. bendradarbiavimą su kitomis švietimo įstaigomis;

11.4. formaliojo ir neformaliojo ugdymo integraciją;

11.5. dalyvavimą socialinėje-pilietinėje veikloje, savanorystę.

V SKYRIUS
GABIŲ IR TALENTINGŲ VAIKŲ SKATINIMAS

12. Vaikai už aukštus ugdymo(si) pasiekimus, pasiekimus pasaulio, šalies, miesto viktorinose, konkursuose, projektuose skatinami padėkos raštu, pagal galimybes organizuojama vaikams kelionė.

13. Gabūs ir talentingi vaikai bei jų tėvai pagerbiami Darželio šventėse, įteikiant direktoriaus padėkas.

VI SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Ugdydamas gabius ir talentingus vaikus, Darželis bendradarbiauja su institucijomis:

14.1. Vilniaus pedagogine psichologine tarnyba, organizuojant gabių vaikų atpažinimą, grupės mokytojų, švietimo pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimą;

14.2. miesto ir šalies švietimo įstaigomis dalinantis patirtimi, organizuojant bendrus renginius, projektus;

14.3. su kitomis švietimo, kultūros institucijomis, organizuojant vaikų ugdymą kitose edukacinėse aplinkose;

15. gerinama Darželio ugdymo(si) aplinka (grupių įranga, ugdymo ir techninės priemonės, grupės mokytojo kuriama aplinka ir kt.), pagal galimybes, kasmet tikslingai skiriant lėšas metodinės medžiagos, ugdymo priemonių, skirtų gabių vaikų ugdymui, įsigijimui.

16. už gabių ir talentingų vaikų atpažinimą ir ugdymą atsakingi grupės mokytojai, švietimo pagalbos mokiniui specialistai (pagal atliekamas funkcijas).

17. už gabių ir talentingų vaikų ugdymo organizavimą, stebėseną atsakingas direktoriaus pavaduotojas ugdymui.

18. Tvarkos aprašas gali būti koreguojamas, atsižvelgiant į vaikų ir jų tėvų poreikius, mokytojų pastebėjimus ir turimas lėšas.